№ 199. Czwartek 30. Sierpnia 1855. Rok G[illegible] 45.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z poczta: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye sa wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLAD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Sprawy krajowe.

(Nowiny Dworu. — Przybyli do Wiednia. — Zapowiadają z końcem roku otwarcie wprost kolei do Krakowa. — Organizacya służby lekarzy polowych. — Regulacya ewanielickiego kościoła w Węgrzech. — Żandarmerya.)

Wiedeń, 25. sierpnia. Dziś obchodził najwyższy Dwór podwójną uroczystość, mianowicie imieniny Ich c. k. Mości Ludwika Wiktora, brata Jego Mości Cesarza i Ludwika Józefa, dziadka stryjecznego Jego Mości Cesarza. — Jego Cesarzew. Mość Arcyksiążę Karol Ludwik uda się podług dotychczasowych rozporządzeń najpierw do Ischlu, a potem do Tyrolu. — Jego c. k. Mość Arcyksiążę Albrecht przybył dziś z Weilburga do Wiednia i udaje się wkrótce do Pesztu, gdzie kilka dni zabawi.

— Na dniu 25. sierpnia przybył do Wiednia c. k. jenerał, Józef Schmerling, prezydujący pełnomocnik przy związkowej komisyi wojskowej z Frankfurtu, a Fml. hrabia Lichnowski z Opawy.

— Bezpośrednie połączenie północnej kolei z Krakowa nastąpi z pewnością przed upływem roku bieżącego. Kolej komunikacyjna z Oderbergu do Oświęcima, którą buduje dyrekcya kolei północnej, jest już na ukończeniu, a rozpoczęta ze strony administracyi państwa z początkiem bieżącego roku budowla kolei żelaznej między Oświęcimem i Trzebinią postępuje śpiesznie.

— Jego c. k. Apostolska Mość potwierdził już organizacyę służby lekarzy polowych. Organizacya ta wejdzie w życie z dniem 1. września. Etat tej służby będzie się składać: z 1 jeneralnego lekarza sztabowego (jenerała), z 15 wyższych sztabowych lekarzy (pułkowników), z 15 wyższych lekarzy sztabowych drugiej klasy (podpułkowników), z 30 wyższych lekarzy sztabowych trzeciej klasy (majorów), z 293 lekarzy pułkowych, a nakoniec z odpowiedniej liczby wyższych lekarzy i chirurgów.

— Regulacya stosunków kościoła ewanielickiego w Węgrzech ma jak słychać w krótce nastąpić. Ostateczne obrady, odbywające się w tej chwili, opierają się na zdaniach, jakie przedłożyli mężowie zaufania o istotnych stosunkach i potrzebach swego kościoła.

— C. k. żandarmerya składa się teraz z jeneralnej inspekcyi w Wiedniu z krajową komendą żandarmeryi, z departamentu ekonomii wojskowej i sprawiedliwości, dalej z 19 pułków żandarmeryi, a mianowicie 1szy dla wyższej i niższej Austryi ze sztabem w Wiedniu, 2 dla Czech ze sztabem w Pradze, 3 dla Morawii i Szlązka ze sztabem w Bernie, 4 dla Galicyi i Bukowiny ze sztabem we Lwowie, 5, 6 i 7 dla Węgier ze sztabem w Koszycach, Peszcie i wielkim Waradzynie, 8 dla Siedmiogrodu ze sztabem w Hermanstadzie, 9 dla wojewodowiny ze sztabem w Temeswarze, 10 dla Kroacyi i Slawonii ze sztabem w Zagrabiu, 11 dla Ilirvi ze sztabem w Lublanie, 12 dla Styryi ze sztabem w Gracu, 13 dla Tyrola i Vorarlbergu ze sztabem w Inspruku, 14 dla Lombardyi ze sztabem w Medyolanie, 15 dla terytoryum weneckiego ze sztabem w Padwie, 16 dla Dalmacyi ze sztabem w Zara, 17 dla Galicyi ze sztabem w Krakowie, 18 i 19 dla Węgier ze sztabem w Preszburgu i Oedenburgu.

Ameryka.

(Wychodźtwo amerykańskie. — Projekta za ulgą i rozwojem handlu w Argentynii.)

Niedawno, pisze *Lit. koresp. austr.*, podaliśmy wiadomość o stanie zaatlantyckiej emigracyi z Hamburga, (Ob. nr. 197. Gaz. Lwow.), z której się okazało, że w miesiącu czerwcu r. b. znacznie się zmniejszyła w porównaniu z tym samym miesiącem roku zeszłego. Ogółem liczba wychodźców wysłanych w zeszłym miesiącu na Hamburg, wynosi 1769 osób, z których tylko 194 udało się bezpośrednio na Hull i Liverpool. Z 971 osób męzkich i 604 żeńskich wysłanych bezpośrednio, udało się 867 osób do Nowego-Yorku, 351 do Australii, 304 do Santos w Brezylii, 44 do San Francisco i 9 do Ualparaiso. W ogóle wysłano w ciągu roku 1855 po koniec lipca 12.240 osób z Hamburga do zaatlantyckich portów i miast. — W porównaniu z zmniejszającem się coraz więcej wychodźtwem jest emigracya z powrotem także znaczna. Do Bremy miało w pierwszej połowie tego roku wrócić 1035 pasażerów z Ameryki, a do Hamburga rzadko kiedy przybędzie okręt, któryby nieprzywiózł licznych wychodźców z powrotem. W Nowym-Yorku ma się nawet zawiązać niemieckie towarzystwo, by chcącym wracać do Europy, a nie mającym funduszów ułatwić koszta podróży. Z małym wyjątkiem znajduje się większa część powracających w bardzo smutnem położeniu i niemogą się dość nażalić na złudne nadzieje i przykre stosunki w krajach zamorskich.

— W Buenos Ayres naradzają się teraz nad reformami handlowo-politycznemi. Jeden z członków prawodawczego zgromadzenia przedłożył w prezydyum senatu różne projekta do ustawy, które mogą wielce wpływać na rozwój handlu na rzece la Plata. Pierwszy projekt tyczy się zniesienia należytości w portach republiki z wyjątkiem dwóch kategoryi danin. Drugi odnosi się do rozszerzenia prawa składu. Trzeci obejmuje wolny od cła przywóz wielu ważnych artykułów handlowych. Czwarty proponuje wolny od cła wywóz tych produktów krajowych, które wyprowadzają z portu Bahia-Blanca. Piąty żąda, ażeby należące do państwa Buenos-Ayres porta Villa del Carmen, Rio Negro i Patagones ogłoszono wolnemi portami. Szósty proponuje wolny od cła wywóz tych produktów krajowych, które wysyłają okrętami z portu San Nicolas de los Arrogas. Siódmy domaga się zredukowania cła od przywozu towarów na tych okrętach, które także wychodźców przywożą do kraju. Co się tyczy przyjęcia tych projektów, sam wnioskodawca senator Calvo nie jest tego zdania, że już w teraźniejszej peryodzie legislacyjnej praktyczne otrzymają znaczenie. Ale niemożna zaprzeczyć, by w dalszych kołach państwa Buenos-Ayres nie objawiała się otwarcie chęć do reform handlowo-politycznych.

Portugalia.

(Król Portugalski wrócił. — Zakład łazien w Lizbonie konkursem rozpisany.)

Wiadomości z *Lizbony* sięgają po dzień 19. b. m. Król Portugalii wylądował w stolicy dnia 14. b. m. Ludność witała monarchę oznakami przywiązania i radości. — Rząd portugalski rozpisał konkurs na założenie kąpieli w Lizbonie, wyznacza termin czterdziestu dni na zgłoszenie się przedsiębierców.

Hiszpania.

(P. Canovas del Castillo utrzymuje korespondencye w miejscu odwołanego ministra w Rzymie. — Nowy regulamin w szkole inżynierów. — Osiedlenie wzbronione Garibaldemu i Mazziniemu. — Rozboje. — Z otwarciem Kortezów przedłoża budżet na 1856. — Bandy Karlistów.)

Madryt, 19. sierpnia. Pan Canovas del Castillo, którego gabinet madrycki mianował na miejsce odwołanego pana Pacheco, pełnomocnikiem przy stolicy apostolskiej dla utrzymania korespondencyi bez nadania mu charakteru urzędowego, był dotychczas szefem biura w ministerstwie spraw zagranicznych i miał jak słychać wielki udział w wypracowaniu okólnika rządu hiszpańskiego w sprawie nieporozumienia z Rzymem. *(Indep. Belge.)*

— *Gaceta de Madrid* z d. 16. sierpnia ogłasza dekret królewski, według którego zaprowadzono zmianę w naukach szkoły inżynierów i nowy regulamin odnośny do tej szkoły. Rząd odmówił stanowczo prośbie Garibaldego i Mazziniego o pozwolenie osiedlenia się w Hiszpanii.

Bandyci napadli w Burgos na pocztę listową z Santander i odebrali konduktorowi wszystkie pieniądze, ale nie naruszyli pakietów listowych. Bandytów jeszcze nie ujęto.

— Najnowsza depesza z *Madrytu* z 22. sierpnia donosi: „Na posiedzeniu z 1go października ma być przedłożony Kortezom projekt budżetu na rok 1856. — Małe bandy Karlistów w Katalonii starają się nieznacznie rozprószyć; rząd ściga je bez ustanku.“

Anglia.

(Poczta londyńska: Legia niemiecka otrzymała choręgwie. — Uczta dla całej legii cudzoziemskiej u Mr. Raikes Currie. — Szpital sióstr miłosierdzia anglikańskich. — Stronnictwo Irlandyi upadło. — Adres Gavana Duffy do wyborców swoich. — Nowe zasiłki do Krymu.)

Londyn, 23. sierpnia. Uroczystość rozdania chorągwi legii niemieckiej w Shorncliffe odbyła się na dniu 22. sierpnia śród powszechnej radości; sprzyjała jej najpiękniejsza pogoda. Cała legia składała się z 2800 ludzi, którzy uformowali trzy strony czworoboku; pierwszy front stanowiła brygada strzelców, drugi pierwszy

niemiecki lekki pułk piechoty, a trzecią stronę zajmowali młodzi rekruci, po części dopiero uzbrojeni.

— Po tej uroczystości zaprosił członek parlamentu, Mr. Reikes Currie całą legię cudzoziemską obozującą pod Shorncliffe na dzień jeden do swego pałacu wiejskiego. Książę Cambridge, lord Palmerston. lord Panmure, ambasador turecki, lord Cardigan, Mr. Peel i wiele innych znakomitych osób byli obecni na tej uczcie. Po mustrze i rewii. żołnierze rozgościli się w parku na zabawę aż do obiadu, który dano pod gołem niebem. Oficerowie byli na śniadaniu wraz z innymi gośćmi. Po śniadaniu spełniano liczne toasty.

— Panna Nightingale, która w lazaretach armii oryentalnej zaprowadziła siostry miłosierdzia protestanckie na wzór katolickich, zamyśla założyć w Londynie szpital, gdzie pielęgnowanie chorych także wyłącznie poruczone będzie siostrom miłosierdzia. *Times* popiera w obszernym artykule ten projekt, który przyjdzie do skutku za pomocą subskrypcyi. Nowy szpital będzie nosił imię założycielki.

— Z Irlandyi doszedł do wiadomości publicznej dokument, który jest dowodem, że dawne iryjskie dążności agitacyjne i narodowe na teraz przynajmniej nie mają podstawy w tym kraju. Jestto adres do wyborców pana Gavana Duffy, który w ostatnich dziesięciu latach stał na czele narodowego iryjskiego stronnictwa. Wykłada w nim powody dawniejszego już wystąpienienia swego z parlamentu i rozstaje się z życiem politycznem i ojczyzną. Mówi między innymi: „Stronnictwo iryjskie zredukowane na szczupły zastęp, organizacya ludu opuszczona ze strony tych, co ją stworzyli. Pomyślną sposobność, jaką nam niebo stręczyło na oswobodzenie nasze, zaprzedano fakcyi angielskiej, a cel ostateczny, dla którego pracowałem, t. j. wrócić Irlandyi jej egzystencyę narodową, zapomniany lub wzgardzony. Niepojęta apatya panuje w całym kraju, podsycana złudną i chwilowa pomyślnością." Duchowieństwo katolickie, mówi dalej, opuściło także po większej części sprawę Irlandyi; jestto najsroższy cios, jaki ją dotknął i to właśnie w czasie, gdy przy trudnościach, w jakie Anglia przez wojnę zawikłana, nastręczyła się Irlandyi najpomyślniejsza sposobność wyjednać uznanie swym prawom i żądaniom i t. d. Pan Duffy uda się teraz do Ausralii.

— Departament transportów ponajmował znowu okręta, by 400 ciężkich moździerzy i 25.000 beczek kul wszelkiego gatunku i amunicyi do Krymu wysłać. Do kilku pułków kawaleryi wydano rozkaz, azeby wysłano małe oddziały z końmi dla wzmocnienia kawaleryi w Krymie.

Francya.

(Poczta paryska: Szczegóły z odwiedzin Jej Mości Królowej Wiktoryi w Luwrze; na balu w ratuszu; na wystawie. — Wycieczka do Vincennes. — Książe Jeromo-Napoleon oczekiwany. — Realizacya pożyczki zaczęta. — Król Sardyński oczekiwany na 15. września.)

Paryż, 24go sierpnia. Jej Mość Królowa Wiktorya zwiedziła wczoraj galerye historyczne Luwru. W wielkiej galeryi oglądała z księciem Albertem wielkie obrazy mistrzów francuskich. Zwiedzała potem muzeum egipskie, bibliotekę, raczyła przyjąć dedykacyę rysunku pana Morel-Facco konserwatora muzeum marynarki; rysunek ten przedstawia ostatnie wylądowanie w Boulogne. Szczególną jednak uwagę królewskich Gości zwróciło na siebie muzeum Monarchów. Królowa Wiktorya przypatrywała się z wielką ciekawością wszystkim pamiątkom po Napoleonie I. począwszy od sławnego szaraczkowego uniformu zmarłego Cesarza. Z równą uwagą oglądała pamiątki z dawniejszych czasów. Ta zajmująca wizita trwała od godziny czwartej do siódmej. Opowiadają, że Królowa rzeczywiście zachwycona jest świetnością Swego przyjęcia w Paryżu. Przechodząc przedwczoraj galeryę wystawy produktów angielskich miała Jej Mość Królowa odezwać się do kilku expozytorów w te słowa: „Odtąd niepotrzeba już z Francuzami innych walk oprócz na polu talentu, przemysłu i przyjaźni."

Bal, który wczoraj wieczór municypalność paryska wyprawiła w ratuszu na cześć Królowej Wiktoryi przewyższył świetnością i przepychem wszystkie festyny tego rodzaju, jakie potąd widziano w Paryżu. (Szczegółowy opis tego balu podamy później.) Marszałek Vaillant przedstawiał Cesarzowi i Królowej naczelników arabskich, bawiących obecni w Paryżu.

Długą ulicę Rivoli, składającą się samych pałaców, zdobią sztandary, girlandy i t. p. Fasada ratusza przedstawia chorągwie wszystkich czterech sprzymierzonych narodów. Olbrzymie piramidy przedstawiają kolorowe cyfry *VA.* i *NE.* Mury obwieszone są gobelinami, a ziemia wysłana bogatemi dywanami. Stare rzeźby frontowe uwieńczone są liściem i kwiatami. Wewnątrz wypotrzebowano kwiatów za 25.000 franków. Poukładano osobną muzykę do tańców. Quadrille d'honneur-homage á la Reine Victoria; Royal Princesse, walec; Welkome, polka, Wiktorya i Albert polka i t. d.

Program dnia dzisiejszego zmieniono. Jej Mość Królowa niemogła towarzyszyć księciu Albertowi i następcy tronu w wycieczce do Vincennes. Jego Cesarska Mość wyjechał więc w towarzystwie księcia Alberta i księcia Wallii po godzinie jedenastej trzema powozami do Vincennes. W Saint-Mandé przyjmował Ich jenerał Repond, gubernator w Vincennes i jenerałowie Lahitte, Morin i Auvity. Zwiedziwszy zakład i szkołę strzelania, gdzie w przytomności Najdostojniejszy Gości robione próby z działami rozmaitego rodzaju i z najnowszemi wynalazkami maszyn wojennych, udali się N. Państwo z powrotem.

O godzinie pół do trzeciej zwiedzała Królowa z Cesarzem i królewną w towarzystwie księcia Napoleona i kilku członków komisyi cesarskiej wystawę przemysłową. Publiczność zachowała się w obec Gości z uszanowaniem i największą przyzwoitością.

— *Monitor* zawiera następującą wiadomość: Jego cesarzewiczowska Mość książę Jerome-Napoleon, któremu stan zdrowia niepozwala być na uroczystościach, danych na cześć Królowej angielskiej, przybędzie w niedzielę do Paryża złożyć swe uszanowanie Królowej przed Jej odjazdem.

— Podług depeszy telegraficznej w dzienniku *C. B.* oczekują w Paryżu przybycia Króla Sardyńskiego z dniem 15. września r. b.

— Dzisiaj wymieniano w ministeryum finansów recepise nowej pożyczki. Subskrybentom jednak, którzy zapisali mniej niż 1000 franków renty, nie zwrócono 85pct, które wiecej zapłacili; skarb państwa zatrzymał tę sumę na wypłaty miesięczne, które odtąd aż do czerwca roku przyszłego mają być uiszczone.

Szwajcarya.

(Banki Szwajcarskie).

Szwajcarya ma obecnie 14 banków, mianowicie po jednym w kantonach Żurich, Bern, Glarus, Fryburg, Bazilea, Bazelland, St. Gallen, Turgau i Waadt, a pięć w kantonie Genewskim. Banki te reprezentują kapitał w sumie 25.862.372 frank. Bank Genewski (banque génerale suisse du credit foucier i mobilier) ma w tej sumie udział kwotą 5, bank kantonalny w Bernie $3^1/_2$, wenteliński bank kantonalny blisko 3, banki w Zurychu, St. Gallen i caisse hypothecaire w Genewie przeszło 2 milionów. Dochód podnosi się z 4,87 na 8,88pct., stoi jednak przecietnie na 5 do 6pct.

Niemce.

(Projekt utworzenia korporacyi szlacheckich w Bawaryi. — Nowa organizacya władz w Saksonii.)

Mnichów. 19. sierpnia. Dziennik *Neu Münchner Zeitung* powiada o krokach przygotowawczych do utworzenia korporacyi szlacheckich między innemi:

„Niepodobna zaprzeczyć dwoch właściwości w szlachcie posiadającej dobra ziemskie. które ją uzdolniają do odegrania głównej roli socyalnej. Przezto, że w niej się łączy historyczna pamięć rodu z stałą posiadłością ziemi, zdaje się, ma być powołana przed wszystkiemi stanami stać na czele konserwacyjnych żywiołów państwa. Powołanie to jednakże równie jak właściwości socyalne, stanowiące charakterystykę szlachty, zostały ostatniemi czasy w znacznej części zatarte; i najpierwsze kroki do reorganizacyi tej klasy społeczeństwa polegały bez wątpienia na odzyskaniu dokładnej świadomości swego właściwego stanowiska. Jego Mość Król wezwał przeto ziemską szlachtę bawarską, ażeby sama objawiła swe zdanie co do sposobu odnowienia tego stanu, wychodzącego z własnej jego korporacyi. Wzmocnienie organizmów socyalnych nieda się nakazać dekretami rządowemi, lecz musi wypływać z silnej samowiedzy w sercu każdej grupy społeczeńskiej. W różnych krajach posiada rycerstwo osobne swe statuta; w Hesyi elektoralnej i w Prusiech zostały statuta takie ułożone dopiero w nowszych czasach i otrzymały sankcyę rządową. Owoż w Bawaryi wezwano najznakomitszych członków szlachty każdego okręgu rządowego, ażeby porozumieli się tak między sobą jakoteż ze szlachtą innych okręgów rządowych, i wspólne swe życzenia i projekta przedłożyli rządowi państwa. Przytem oznaczył rząd następujące punkta jako wymagające największej rozwagi: 1. Którzy członkowie szlachty mogą być przyjęci do korporacyi szlacheckiej i którzy z przyjętych mogą mieć prawo głosowania? 2. Co ma być ogólnem zadaniem korporacyi szlacheckiej. Tu należałyby przedewszystkiem usiłowania zmiejrzające do tego, by przytoczone powyżej pojęcie i powołanie nowoczesnej szlachty całkowicie wypełnić, mianowicie: zakładanie fideikomissów, utrzymanie podzielnej posiadłości gruntowej przy familiach; jak największe pomnażanie posiadłości gruntowej zkoligaconych rodzin, zakłady do kształcenia synów szlacheckich i stosownego zaopatrzenia niezamężnych córek; udział w powszechnych interesach kraju, jako też w sprawach gmin i okręgów pojedynczych członków w duchu prawdziwego konserwatyzmu. W końcu podane zostały jeszcze formalne skazówki pod względem wewnętrznej organizacyi, prezydentury i innych potrzeb korporacyi szlacheckiej."

Z **Drezdna** donoszą z 23. sierpnia: Dziś ogłoszono u nas ustawę o nowej organizacyi władz. Główny artykuł jej, mający wejść natychmiast w moc obowiązującą, postanawia, że juryzdykcya patrymonialna wszelkiego rodzaju przechodzi na państwo, i ministeryum sprawiedliwości ma objąć ją najdalej w przeciągu roku w imieniu rządu. Pod względem nowej organizacyi władz zasługuje na wzmiankę, że i na przyszłość pozostanie sądownictwo w najniższej instancyi połączone z administracyą. Miejsce sądów patrymonialnych i dotychczasowych król. urzędów sądowych zajmą na przyszłość jako zwyczajne sądy pierwszej instancyi: *a)* urzęda sądowe (bez uchwoł kolegialnych i rozstrzygnienia) i *b)* sądy okręgowe, przeznaczone wyłącznie dla spraw kryminalnych. Równocześnie publikowano n stawę o zaprowadzeniu sądów pokoju, jednak nieoznaczono jeszcze terminu, kiedy instytucya ta ma być zaprowadzona.

Królestwo Polskie.

(Radzca stanu Białoskurski prezydentem towarzystwa kredytowego. — Senator Morawski †.)

Pr. Cor. donosi z Warszawy z d. 21. sierpnia, że publikowano właśnie rozporządzenie cesarskie z d. 31. lipca, którym cywilnego gubernatora Radomia, rzeczywistego radzcę stanu Białoskur-

skiego, mianowano prezydentem jeneralnej dyrekcyi towarzystwa kredytowego ziemskiego Królestwa Polskiego.

W drodze telegraficznej otrzymano w Warszawie wiadomość, że tajny radzca i senator Morawski, członek rady administracyjnej Królestwa Polskiego, były prezydujący jeneralny dyrektor komisyi rządowej finansów i prezydent jeneralnej dyrekcyi towarzystwa kredytowego ziemskiego, umarł za granicą. — Przed kilka tygodniami udał się był do Karlsbadu dla poratowania zdrowia.

Rosya.

(Finansowe położenie Rosyi i skarb państwa. — Ukaz zapowiadający nową rekrutacyę.)

Gazeta *Szlązka* zawiera podania o finansowem położeniu Rosyi. Z początkiem tego roku było w Rosyi w obiegu 556 milionów 336.021 rub. sr. asygnacyi kredytu państwa; suma ta przewyższa obieg, jaki był z początkiem roku 1853 o 244 milionów 961.440 r. sr. Gotówka przeznaczona na zabezpieczenie pieniędzy papierowych podniosła się w tym samym czasie tylko o 4 miliony 996.137 r. s.; wynosiła z początkiem 1853 r. 146 milionów 794.848, a według ostatniego oświadczenia ministra finansów z początkiem roku bieżącego 151 milionów 790.985 rubli. — Długi Rosyi wynosiły z początkiem 1853 r. 57 milionów 149.000 złotych holend.; długi zagraniczne z pewnym terminem 110 milionów 867.050 r. b., długi krajowe z terminem 223 milionów 861.476 rub. sr. i 5,280.009 funt. szt. długów, które nie mogą być wypowiedziane. — Liczby wykazują dostatecznie dzisiejsze finansowe położenie Rosyi, które przy ogromnych potrzebach wojennych obliczonych niedawno na 20 milionów rub. s. miesięcznie, ciągle się pogorszać musi, gdyż w czasie wojny zmniejszają się najważniejsze dochody skarbu państwa.

— „*O. Z.*" zawiera text podanego telegraficznie ukazu cesarskiego z d. 12. sierpnia (31. lipca) do senatu dyrygującego:

Na mocy manifestu względem zwołania powszechnej milicyi i na mocy regulaminu wydanego d. 29. stycznia r. b. ze strony Naszego w Bogu spoczywającego ś. p. ojca, rozkazujemy: 1) Zwołać teraz milicyę państwa w guberniach Pskowskiej, Czernigowskiej, Połtawskiej, Charkowskiej, Woroneskiej, Saratowskiej, Symbirskiej, Wiatskiej, Permskiej, Witebskiej i Mohilewskiej. 2) Przeprowadzić pobór od 1. października po 1. listopada r. b. 3) W wspomnionych guberniach, z wyjątkiem gubernii Witebskiej i Mohilewskiej przedsięwziąć pobór w liczbie regulaminem oznaczonej, mianowicie po 23 ludzi z 1000 dusz rewizyjnych, przy obliczeniu ludności w guberniach Czernigowskiej i Połtawskiej wyłączyć Małorosyan, z których według ukazu Naszego do senatu dyrygującego z dnia 7. maja r. b. mają być utworzone małoruskie pułki kozaków konnych. 4) W gubernii Witebskiej i Mohilewskiej pobierać po 11 ludzi na 1000 dusz rewizyjnych.

Turcya.

(Obóz w Konstantynopolu. — Ruch w porcie Warneńskim. — Wojska do Azyi. — Wyprawa do Bessarabii wątpliwa. — Iskender Bey ma objąć komendę Baszi-Bozuków.)

Marsylski dziennik *Semaphore* potwierdza rozszerzoną od niejakiegoś czasu wiadomość o założeniu obozu na 50,000 ludzi w Konstantynopolu. Obóz ten będzie się składać z kilku osobnych części. Obóz pod Mazlakiem będzie znowu jak pierwej obejmować 25,000 ludzi. Mazlak zaopatrzony jest we wszystkie potrzebne magazyny, a teraz pomnażają jeszcze lazarety. W Daud-Basza, posiadającem stajnie na 3000 koni, stanie do 16 szwadronów. Reszta wojska, 22 do 23,000 ludzi, będzie umieszczona w nowym obozie między „Słodkiemi wodami" i wzgórzami, które w kierunku szkoły wojskowej zamykają wielki gościniec z Bujukdere.

— Z **Warny** piszą do gazety *Szlązkiej* z d. 13. sierpnia: Od wczoraj panuje znowu nadzwyczajny ruch w naszym porcie. Wczoraj po południu przybyły tu pierwsze bataliony dywizyi Derwisza Baszy od Dunaju, i tego samego dnia zaczęła wsiadać na okręta brygada Hassana Baszy, która równie jak cała dywizya udaje się na azyatycki teatr wojny, i po części w Batum a po części w Trebizondzie będzie wysadzona na ląd. Podług zapewnienia przybywających tu oficerów tureckich zarzucono na ten rok zupełnie plan wyprawy do Besarabii, i Muszyr Ismael miał sam donieść do Konstantynopola, że mógłby się teraz snadnie obejść bez połowy wojsk swoich. Oprócz tego zaś są Turcy jeszcze przekonani, że w bardzo krótkim czasie opuści część armii otomańskiej teatr wojny w Krymie, i uda się do Azyi. Osobliwie miał Iskender Bej nalegać na to bardzo w Konstantynopolu, a nawet obiega tu pogłoska, że dzielny ten jenerał będzie mianowany szefem Baszi-Bozuków zupełnie bezużytecznych pod komendą angielską. — Od kilku dni wzmagają się znów upały tutaj i w Krymie.

Z teatru wojny.

Doniesienia z morza baltyckiego.

(Utarczki pod Rygą — z doniesień szwedzkich. — Jeńce na zamian w podróży.)

Dzienniki sztokholmskie z 18. i 20. zawierają szczegóły o wyprawach floty angielskiej pod Rygą, gdzie 10. zrana 17 wysłanych z portu rosyjskich statków kanonierskich staczały przez dwie godzin żywą ale bezskuteczną walkę z angielskim okrętem liniowym „Hawke" i korwetą „Desperate," jako też pod Uleaborgiem, Windawą i w odległej o $4^1/_2$ mil od Haparandy wsi Simo, gdzie wszędzie popalono okręta, zabudowania rządowe i magazyny. To samo donoszą także z wielu innych nadbrzeżnych punktów Finlandyi.

— Z **Kielu** donoszą pod dniem 23. sierpnia: „Paropływem transportowym „La Marne" przybyło tu znowu dziś po południu z Havre 200 jeńców rosyjskich przeznaczonych do wymiany."

Doniesienia z-nad czarnego morza.

(Depesza księcia Gorczakowa z 22. sierpnia. — Depesza jenerała Simpson z 11. sierpnia. — Cenzura wojskowa w Kamieszy. — Most i pozycye pod Traktyrem. — Liczenie służby w dwójnasób dobre wrażenie sprawiło. — Mianowania w komendach krymskich. — Sądy złożone na korespondentów.)

Najnowsza depesza rosyjska donosi:

St. Petersburg, 25. sierpnia: Telegraficzna depesza księcia Gorczakowa z 22 sierpnia 11. godzina wieczór: „Ogień nieprzyjaciela jest w ogóle mierny. Tylko dziś wieczór o godzinie 9. wywołało hasło alarmowe pod bastyonem Nr. 2. bardzo żywa kanonade, która jednak tylko godzinę trwała."

— Lord Panmure zakomunikował dziennikom angielskim następującą depeszę jenerała Simpson:

Pod Sebastopolem, 11. sierpnia.

Mylordzie, miałem zaszczyt uwiadomić pana, że w ciągu przeszłego tygodnia armia bez ustanku była zajęta wzmocnieniem i ulepszeniem robót aproszowych, które obecnie tak są zbliżone do nieprzyjaciela, że dalsze roboty dokonane być mogą tylko z największą trudnością. Z wykazu załączonego, przekonasz się pan, że liczba ludzi niezdolnych do boju niestety bardzo jest znaczna, lubo liczba rannych znacznie jest większa od poległych.

Zdaje się, że major Macgowan z 92. pułku dostał się w niewolę nieprzyjacielską. By zasięgnąć wiadomość o jego losie kazałem napisać list do gubernatora twierdzy, ale po dziś dzień nieotrzymałem odpowiedzi.

Stan zdrowia w armii jest w ogóle pomyślny, jednak co dziennie umiera kilka ludzi na cholerę.

— Podług korespondencyi w *Oserv. Triest.* utworzono w Kamieszy komisyę cenzury wojskowej, która odczytuje wszystkie listy, odchodzące do Konstantynopola i w ogóle do Europy, i zatrzymuje te, które zawierają niebezpieczne wiadomości.

— Dziennik *Journal des Débats* dołącza do wiadomości o bitwie pod Traktyrem następujące uwagi: „Most w Traktyrze (zwany Kam Most na kartach) jestto kamienny most na Czernej, ciągnący się wzdłuż lewego brzegu wodociągu, który sprowadza wodę do basenu wojskowego portu Sebastopola."

Obóz sprzymierzonych od Inkermanu aż do Bałakławy zasłonięty jest linią szańców obwarowanych redutami, o które w zeszłym roku rozbiły się usiłowania Rosyan. Ale potyczka z 16. sierpnia niebyła stoczona na tej linii, lecz przed nią, to jest między linią i rzeką w tak zwanej dolinie Czernej. Dolina ta obsadzona od dawnego czasu częścią obserwacyjnej armii sprzymierzonych napełniona jest rozmaitemi wzgórzami, które nastręczają nader korzystne pozycye. Gościniec z Bałakławy obok mostu zamknięty jest z naszej strony dwoma wzgórzami, które dominują nad mostem, a oprócz tego nastręcza nam to terytoryum tę korzyść, że lewe, to jest nasze wybrzeże panuje również wszędzie nad przeciwległym brzegiem. Całe to terytoryum przeto było, jak się pokazuje, doskonale obrane, by w razie potrzeby stoczyć walkę obronną, a jeźliby nieprzyjaciel atakował most i nasi zmuszeni byli opuścić dolinę, możnaby bez straty cofnąć się na linię szańców po za okropne reduty, które ich bronią. Cztery francuskie dywizye i cześć korpusu piemonckiego, razem w sile 40,000 ludzi, były dostateczne, by odeprzeć 60,000 Rosyan pod dowództwem jenerała Liprandego przed przybyciem francuskich i angielskich wojsk rezerwowych.

— Rozkaz dzienny jenerała Pelissier, którym ogłoszony został dekret cesarski, by żołnierzom służącym w armii oryentalnej liczono podwójnie czas przepędzony w kampanii tamtejszej, przyjęła armia z oznakami największej radości.

— Rozkaz do armii, datowany z głównej kwatery pod Sebastopolem, 3. sierpnia, ogłasza między innemi następujące mianowania:

„Jenerał-major Sir William Eyre obejmie, dopóki wola Jej król. Mości nie będzie wiadoma, komendę nad 3 dywizyą; pułkownik Trollope, z 62. pułku obejmie, z zastrzeżeniem tego samego warunku komendę 2. brygady 3ciej dywizyi. Z rozkazu

H. W. Barnard, szef sztabu."

— Przeciw korespondencyom dziennikarskim z obozu angielskiego w Krymie występują teraz nieco surowiej niż pierwej. Na dniu 3. sierpnia wyszedł następujący rozkaz dzienny:

„Ponieważ w dzienniku „Times" ogłoszone zostało pismo z obozu datowane z 20. czerwca, które zawiera w sobie najcięższe obwinienia wymierzone przeciw medycynalnym urzędnikom armii, nakazała naczelna komenda śledztwo dla wykrycia prawdy. Sąd śledczy złożony z oficerów oświadczył po staranném i dokładnem zbadaniu wszelkich szczegółów zostających w związku z pielęgnowaniem rannych z 18. czerwca, że list ten „wyrachowany jest na obałamucenie publiczności i znieważenie tych, którzy zasługują na pochwałę". Naczelny komendant potwierdził ten wyrok po dokładnem rozpoznaniu. Pokazało się, że autorem tego listu jest asystujący chirurg Bakewell. Oznajmiono mu niezwłocznie, że zostaje usuniętym od służby, i wymazano imię jego z listy armii.

Barnord, szef sztabu jeneralnego".

— Zresztą zgadzają się w tem wszyscy korespondenci dzienników angielskich, że armia angielska w Krymie jest teraz jak najobficiej we wszelkie potrzeby zaopatrzona.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 26. sierpnia. Festyn w Wersalu był świetny; Królowa odjeżdża jutro.

Bombay, 30. lipca. W Rajmahal wybuchły niepokoje: kilku policyantów i dwie damy zamordowano: wysłano wojska dla przytłumienia rozruchów. — Powstańcy chińscy w okolicach północnych zostali pobici, ale niepokoje wszczęły się w Szanghai, Yokszan, Kwang i Sinfou. Korsarze niepokoją wybrzeża chińskie.

Alexandrya, 20. sierpnia. Z Konstantynopola otrzymał wice-król Said-Basza wezwanie, żeby Beyowi Tripolidy posłał posiłki na przytłumienie powstania. Tutejszy gubernator Rathie Basza otrzymał dymisyę, na jego miejsce mianowany Szekir Basza. Cholera ustaje. *(L. k. a.)*

Wiadomości handlowe.

(Targ Ołomuniecki na woły.)

Ołomuniec, 22. sierpnia. Spęd bydła rzeźnego na dzisiejszym targu wynosił w ogóle 300 wołów. Mianowicie przypędzili: Jakób Matzner z Raussnitz 19 sztuk, Aron Kraemer z Radomyśla 24 sztuk, Dawid Pflanzer z Krosna 38 sztuk, Szaja Bachner z Nowego Sącza 28 sztuk, Abraham Klausenstock z Dombrowy 18 sztuk, Eliasz Weissberg z Bukaczowiec 22 sztuk; w mniejszych partyach 151 sztuk. — W drodze sprzedali: Chiwa Westreich z Brzyska w Biale 40 sztuk do Prus; Hersz Kessler z Rozdołu w Neutitschein 89 ssztuk, w Lipniku 106 sztuk, St. Mojses 100 sztuk i Jakób Mechele 120 sztuk obadwa z Żurawna, Eliasz Weissberg z Bukaczowiec 50 sztuk wszyscy w Lipniku. Pod Wiédniem „Auf der Spitz" sprzedano tylko 7 sztuk. Jedna partya 50 sztuk wołów Eliasza Weissberg, odeszła do Wiédnia. — Na dzisiejszym targu wiédeńskim było 1604 wołów, płacono cetnar po 27 do 29 złr. m. k. Na przyszły tydzień spodziewają się z Galicyi 7 do 800 wołów.

Kurs lwowski.

Dnia 29. sierpnia.

		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	5	21	5	24
Dukat cesarski	„ „	5	25	5	29
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	9	19	9	23
Rubel śrebrny rosyjski	„ „	1	$47\frac{1}{2}$	1	$48\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	44	1	46
Polski kurant i pięciozłotówka . .	„ „	1	18	1	19
Galicyj. listy zastawne za 100 zr.	bez kuponów	92	15	92	40
Galicyjskie Obligacye indem. . .	bez kuponów	70	36	71	—
5% Pożyczka narodowa . . .	bez kuponów	80	30	81	15

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 29. sierpnia 1855.

		złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	m. k.	92	—
„ przedał „ „ 100 po	„ „	—	—
„ dawał „ „ za 100	„ „	—	—
„ żądał „ „ za 100	„ „	92	30

Wiédeński kurs papierów.

Dnia 25. sierpnia.

				w przecięciu
Obligacye długu państwa . . .	5%	za sto	$76\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$	$76\frac{3}{16}$
detto pożyczki narod. . .	5%	„	$81\frac{1}{4}$ $\frac{1}{8}$	$81\frac{3}{16}$
detto z r. 1851 serya B. .	5%	„	—	—
detto z r. 1853 z wypłatą .	5%	„	$92\frac{1}{4}$	$92\frac{1}{4}$
Obligacye długu państwa	$4\frac{1}{2}$%	„	—	—
detto detto	4%	„	$60\frac{3}{4}$	$60\frac{3}{4}$
detto z r. 1850 z wypłatą .	4%	„	—	—
detto detto detto .	3%	„	—	—
detto detto	$2\frac{1}{2}$%	„	$38\frac{1}{8}$	$38\frac{1}{8}$
Pożyczka z losami z r. 1834 . .		„	—	—
detto detto z r. 1839 . .		„	—	—
detto detto z r. 1854 .		„	$98\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{5}{8}$	$98\frac{1}{2}$
Obl. wiéd. miejskiego banku	$2\frac{1}{2}$%		—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850 . .	5%		—	—
Obl. indemn. Niż. Austr.	5%		—	—
detto krajów koron.	5%		—	—
Akcye bankowe			974	974
Akcye n. a. Tow. eskp. na 500 złr. . . .			—	—
Akcye kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr.			$2097\frac{1}{2}$	$2097\frac{1}{2}$
Akcye kolei żel. Glognickiej na 500 złr.			—	—
Akcye kolei że.. Edynburskiej na 200 złr. . . .			—	—
Akcye kolei Budzińsko-Lincko-Gmundzkiej na 250 złr.			232 231	$231\frac{1}{2}$
Akcye Dunajskiej żeglugi parowej na 500 złr.			570 572 573	571
Akcye austr. Lloyda w Tryeście na 500 złr			—	—
Galicyjski listy zastawne po 4% na 100 złr.			—	—
Renty Como			—	—

Wiédeński kurs wekslów.

Dnia 25. sierpnia.

		w przecięciu
Amsterdam za 100 holl. złotych	— l.	— 2 m.
Augsburg za 100 złr. kur.	$116\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$	$116\frac{1}{2}$ uso
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę $24\frac{1}{2}$ fl.	$115\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$ l.	$115\frac{1}{2}$ 3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	—	— 2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank.	$84\frac{3}{8}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ l.	$84\frac{3}{8}$ 2 m.
Lipsk za 100 talarów	—	— 2 m.
Liwurna za 300 lire toskań.	— l.	— 2 m.
Londyn za 1 funt sztrl.	11—12 13 14 l.	11-13 2 m.
Lyon za 300 franków	—	— 2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	115 l.	— 2 m.
Marsylia za 300 franków	$134\frac{3}{4}$ l.	$134\frac{3}{4}$ 2 m.
Paryż za 300 franków	$134\frac{3}{4}$ 135 l	$134\frac{7}{8}$ 2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para	236	236 31 T. S.
Konstantynopol za 1 złoty Para	—	— T. S.
Cesarskie dukaty	$21\frac{1}{8}$	$21\frac{1}{8}$ Agio.
Ducaten al marco	—	— Agio.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 29. sierpnia.

Obligacye długu państwa 5% $75\frac{7}{8}$; $4\frac{1}{2}$% $66\frac{5}{8}$; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. losowane obligacye 5% —; Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z. r. 1839 —. Wiéd. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —; Akcye bank. 978. Akcye kolei półn. —. Glognickiej kolei żelaznej. —. Odenburgskie —. Budwejskie $232\frac{1}{2}$. Dunajskiej żeglugi parowej 561. Lloyd —. Galic. l. z. w Wiédniu —. Akcye niż.-austr. Towarzystwa eskomptowego a 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2. m. $96\frac{3}{8}$ Augsburg 117 l. 3. m. Genna — l 2. m. Frankfurt 116. l. 2. m. Hambnrg $84\frac{3}{4}$ l. 2. m. Liwurno —. l. 2. m. Londyn 11.15. l. m. Medyolan $115\frac{5}{8}$. Marsylia —. Paryż $135\frac{3}{4}$. Bukareszt —. Konstantynopol —. Smyrna —; Agio duk. ces. $21\frac{1}{8}$. Pożyczka z roku 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —; 5% niż. austr. obl. indemn —; innych krajów koron. —; renty Como —; Pożyczka z roku 1854 100. Pożyczka narodowa $81\frac{3}{16}$. C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. — fr.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 29. sierpnia.

JE. Hr. Mier Feliks, c. k. rzeczywisty szambelan, z Witkowa. — Hr. Dzieduszycki Włod., z Poturzyc. — Hr. Komorowski Ign., ze Żółkwi. — PP. Bogia Aug., sekretarz magistratualny, ze Stryja. — Majkowski Abdon, dr. praw, z Brzeżan. — Szymanowski Fran., z Krakowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 29 sierpnia.

Hr. Czacki Aleks., do Sokala. — Br. Smola, c. k. jenerał-major, do Zaleszczyk. — Br. Türkheim, c. k. major, do Zaleszczyk. — PP. Dobrzański Stanisław, do Dobrzan. — Boczkowski Kasper, do Wołowego. — Wachtel, c. k. major, do Czerniowiec. — Chams, c. k. major, do Złoczowa. — Warmb, c. k. pułkownik, do Czerniowiec. — Dr. Jurenka Jan, do Zaleszczyk. — Thulie Jan, do Mokrzan. — Głogowski Antoni, do Bojańca.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 28. i 29. sierpnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zrana	328.17	+ 9.6°	97.3	północny sł.	pochmurno
2 god. pop.	326 67	+ 19.0°	60.1	„ „	„
10 god. wie.	326 72	+ 11.4°	83.7	„ „	jasno
6 god. zran.	328.28	+ 9.0°	87.7	północny sł.	pogoda
2 god. pop.	327.16	+ 17.6°	65.3	„ „	pochmurno
10 god. wie.	328 67	+ 12.4°	81.7	„ „	pogoda

T E A T R.

Dziś: Na korzyść pana E. *Holm:* Przedst. niem.: **Ueberlistet.**"

K R O N I K A.

(Stan cholery we Lwowie.)

Na dniu 28. sierpnia wydarzyło się 9 nowych wypadków słabości, a 11 wypadków śmierci. W ogóle od początku zarazy zasłabło 5478, a umarło 2767 osób.

— Szkółki wiejskie, gdzie są, zostały dekretem ministeryum oświecenia obowiązujące dla ludu; rodzice z okręgu tej gminy, gdzie szkółka, muszą posyłać dzieci swe do szkoły, a szkoła przyjmować je musi. Bliższe przepisy regulują ten rodzaj nauk przymusowych.

— Oddawna miano w Korsyce zamiar wznieść pomnik dla Cesarza Napoleona I. w rodzinnem jego mieście Ajaccio. Olbrzymi monolith miał służyć za podnóże statuy cesarskiej. Utworzono komisyę ze znakomitości i radców gminy w Ajaccio, która jednakże musiała wyrzec się tego planu dla nadzwyczajnych kosztów, z jakiemi byłby połączony sam transport monolithu, i zastąpić go innym mniej kosztownym. Ale dopiero na ostatniej swej sesyi oświadczyła jednogłośnie rada jeneralna, że pragnie wznieść na placu musztry w Ajaccio pomnik narodowy przedstawiający Napoleona I. i jego czterech braci. Do wykonania tego dzieła wyznaczyła komisya w Ajaccio rzeźbiarza Dubray, i za pośrednictwem pana Abatucci przywiodła do skutku zebranie komisyi w Paryżu, która podjęła się zbierać subskrypcye. Monitor wymienia członków tej komisyi, do której należą wszyscy ministrowie, i załącza pierwszą listę subskrypcyi na ten pomnik.

— Pewien Anglik zebrał historyczno-statystyczne data o ogłoszeniach dziennikarskich od roku 1652 aż do dzisiejszych czasów. Z tych dowiadujemy się, że niektórzy spekulanci londyńscy wydawali rocznie za swoje ogłoszenia niezmierne sumy, jak np. Halloway za swoje pigułki 30.000 funt sztr. (przeszło 200.000 talarów); Rowland i syn za olejek Maccassar 10.000 funt.; Dr. de Jonghe za tran wątrobiany również 10.000 funt.; Heat i Söane za pościel i łóżka 6000 funt. — Największy dziennik angielski „Times" pobiera tygodniowo za ogłoszenia przeszło 3000 funt., w czasie zaś, gdy były w modzie koleje żelazne, pobierała tygodniowo 7000 funtów za same ogłoszenia kolei żelaznych.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* — *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*